

Breve fra Christian Winther til Alvilde Müffelmann.

Med en Indledning af **Gyrithe Lemche.**

Den Gang nu afdøde Professor Nicolaj Bøgh i 1893 udgav første Del af sit Værk: *C h r i s t i a n W i n t h e r*, et Livsbillede, sluttede han sit Forord saaledes: »Af personlige Grunde ser jeg mig ikke i Stand til nu at forelægge Offentligheden Mere end første Del af mit Arbejde«.

De personlige Grunde var, at baade Alvilde Müffelmann og Sophie Hansen, som er Hovedpersonerne i anden Del, paa det Tidspunkt levede endnu. Den første døde 1895, den sidste 1900.

Jeg besøgte nogen Tid efter Udgivelsen af første Del Alvilde Müffelmann, som lige havde læst Bogen og var blevet meget forroliget af den ovenanførte Bemærkning i Forordet.

»Naar jeg og en anden er døde«, sagde hun; »da vil der komme en ny Bog om Christian Winther, og der vil staa noget om ham og mig i den, som jeg ikke maa læse. Men lov mig, naar den Tid kommer, at sige til dem, som læser Bogen, at Christian Winther aldrig har friet til mig, — der har aldrig været mere Erotik mellem ham og mig end bag paa min Haand! — kun Venskab«.

»Det passer kun paa Dig«, kom det stiltfærdigt fra hendes Broder, som var tilstede.

Da Bogen udkom 1900, lod jeg ved enhver Lejlighed hendes Ord gaa videre til dem, som læste den. Selv har jeg som hendes unge, lidt fjernere, Slægtning kunnet kontrollere det meste af Professor Bøghs Meddelelser om hendes Familie, som ogsaa var min, og godkende det; men det undrede mig, at han, som havde haft mange Samtaler med hende og kendte hendes Uvilje mod at se offentliggjort det, som efter hendes Mening tilhørte Privatlivet alene, vilde afvente hendes Død for at kunne lægge det hele Forhold frem for Offentligheden, saaledes som han opfattede det. Men han maa jo have ment, at en saadan Offentliggørelse var nødvendig til Belysning af Christian Winthers Karakter, og da Alvilde Müffelmanns Nærmeste selv overlod ham hendes efterladte Breve og Digte fra Christian Winther, maa de jo dele Skylden med ham for, at der her bestemt er handlet i Strid med hendes Ønske. Forøvrig ved jeg ikke, om hun har paalagt nogen at brænde Brevsamlingen, og de, som kunde give Besked herom, er nu døde. Blandt Brevene findes i hvert Fald det, som Chr. Winther i et Postscriptum havde bedt hende brænde.

Efter Professor Nicolaj Bøghs Død er Brevene af hans Efterladte skænket til De Rahbekske Mindestuers Haandskriftsamling, som forestaas af Dr. Louis Bobé, der har overladt til mig Afgørelsen af, om de skal offentliggøres eller ikke, og i bekræftende Fald tilladt mig udskyde, hvad jeg ikke finder egnet. Tillige har man bedt mig, som den, der har kendt Alvilde Müffelmann i hendes gamle Dage, om at indlede Brevene med nogle Udtalelser om hende og min Opfattelse af det Forhold, som nu hundrede Aar efter har henledt Opmærksomheden paa hendes Navn.

Jeg vil straks begynde med at sige, at min første Tanke var at fraraade en Gengivelse af Brevene og lade det forblive ved den Offentliggørelse, som havde fundet Sted i Nicolaj Bøghs Christian Winther-Bog. Det forekom mig, at jeg saaledes handlede mest i Alvilde Müffelmanns Aand. Men straks efter skete der noget, som forandrede min Beslutning. Jeg fik i Hænde tyvende Bind af Gyldendals Bibliotek: *Dansk Lyrik gennem tre Aarhundreder*, ved Professor Hans Brix, og læste, at ogsaa her var Navnet Alvilde Müffelmann draget frem under Skildringen af Christian Winther, men under en Synsvinkel, som forekommer mig lige uretfærdig mod dem begge. Det er i og for sig en betænkelig Sag at drage navngivne Kvinder frem som dem, der til forskellig Tid har krydset en Digtets Bane, men menes det nødvendigt, da er det ligesaa nødvendigt, at vedkommende biografiske Forfatter søger indgaaende Oplysninger om den Kvinde, hvis Navn han udleverer til Offentligheden, — saaledes som f. Ex. Nicolaj Bøgh i sin Bog har gjort det — og ikke tager sig Sagen saa let, som Professor Brix gør, naar han frejdig væk erklærer, at Pigen »hos den røde Ko« i Digtet »Aftenmøde« er den landlig forklædte Alvilde Müffelmann, og at Digteren her foregiver, at baade han og Pigen har bundet sig i en ny Kærlighed, medens det i Virkeligheden kun var h a m, »der strejfede paa nye Spor«. »— i Morgen frit, Du kysse kan den anden«. Hvis Alvilde Müffelmann ikke har spillet en betydeligere Rolle i Christian Winthers Liv, hvorfor saa belemre Læseverdenen med dette Navn med Udeladelse af de mange Johanner, Dorotheer, Eleonorer m. m., som han ogsaa paa sin Digterflugt har tilkastet Tørklædet? — Det ser ud som om, Professor Brix har bygget sin Antagelse alene paa denne Linie i Digtet: »I m i n e V i s e r a l l e f i k — j e g k ø n t D i t N a v n i n d f l e t t e t«; han oplyser nemlig i en Parenthés, at Christian Winther gennem Aarene oftere har hentydet til de kære Initialer A. M. (Alvilde Müffelmann); men Digtet til den tiaarige *A n n a M a t h e a A a g a a r d* paa Iselingen, hvori A. M. forekommer flere Gange, er skrevet paa hans Italiensrejse 1830—31, e f t e r at han har forladt det Müffelmannske Hus, hvor han i fem Aar havde været Alvildes Lærer og daglige

Omgangsven, og Digtet til A. M. er skrevet til Alvilde November 1833, samme Aar som »Vandring og Opdagelse«, hvori han indfører Alvilde lyslevende. Og endelig er Digtet »Alfens Brud«, hvori Alvilde kaldes Alfhild, skrevet 1834. »Indfletningen« af Alvildes Navn er altsaa sket e f t e r den Periode, hvortil Prof. Brix henlægger »Aftenmøde«, hans Bevisførelse beror derfor paa en ren og skær Anakronisme. — Hertil kommer, at »Aftenmøde« slet ikke forekommer blandt de Digte, Christian Winther efter eget Opgivende har skrevet i Lyngbyperioden 1825—1830. (Se Nicolaj Bøgh: Christian Winther, et Livsbillede II., Side 89). Men selv om Professor Brix her vil hævde en Bedreviden overfor Nicolaj Bøghs, vil det af de efterfølgende Breve fremgaa, at Forholdet mellem Christian Winther og Alvilde Müffelmann var af en saadan Natur, at han aldrig havde v i l l e t skrive eller v o v e t at skrive til hende i Tonen fra »Aftenmøde«, rent bortset fra, at Brevene viser os ham som den bestandig bejlende men bestandig afviste. Netop Forholdet til Alvilde, som strækker sig over ti Aar af hans Liv, med saa godt som ingen Svinkeærinder til Siderne — herfra dog undtaget hans Forhold til den italienske Pige under Opholdet i Rom, paa et Tidspunkt, hvor han havde opgivet Haabet om at vinde den elskede, og hans Forlovelse med Sophie Hansen 1832, der kun var en Desperationshandling og intet havde med virkelig Forelskelse at gøre — netop Forholdet til Alvilde viser os, at de bestandige Ord om hans Ustadighed og Sammenligningen med Jens Paaskelilje ikke holder Stik. Ingen har heller været en trofastere Ægtemand, end Christian Winther var i sit Ægteskabs 28 Aar.

Jeg kan ligesaa lidt give Professor Brix Ret, naar han siger sammesteds, at Digtet »Flyv, Fugl, flyv!« blev skrevet i Sommeren 1825; første Vers blev skrevet paa Hjortholm ved Fursø Sommeren 1826; jeg har Alvildes eget Ord derfor. De var spaseret derover sammen, og han sagde til hende: »Ti nu stille lidt, saa skal jeg skrive et Vers om Thora og Ludvig.« Thora var hendes ældre Søster og paa det Tidspunkt 1826—27 ved at blive forlovet med Tandlæge Ludvig Voss. Derfor: »s e r D u t o e l s k e n d e . . d e m s k a l D u f ø l g e« Digtet blev ikke færdigt den Aften, men først senere — om ved Furesøen eller andetsteds ved jeg ikke, men det blev trykt i »Københavns Morgenblad« 18de Nov. samme Aar. Man vil af det ovenanførte forstaa, at jeg efter Læsningen af Prof. Brix' Chr. Wintherskildring skiftede Standpunkt med Hensyn til Brevenes Offentliggørelse. Der var kastet en Skygge over den Rolle, Alvilde Müffelmann havde spillet i Chr. Winthers Liv. Nu maatte Brevene tale til Forsvar for dem begge.

Og saa vender jeg mig til disse Breve, som hun med rørende Trofasthed har opbevaret, men sikkert ikke med nogen Tanke paa,

at de skulde faa offentlig Interesse og sandsynligvis, fordi hun ikke kunde faa sig selv til at brænde dem. De falder i to Grupper, den ene fra Tidspunktet før Italiensrejsen, den anden fra de nærmeste Aar efter hans Hjemkomst. De første er endnu præget af Informatoren, den interesserede, samvittighedsfulde Lærer.

Hun har sagt om ham i denne Egenskab: »Alt, hvad jeg har lært grundigt, og overhovedet den Kunst at lære skylder jeg udelukkende Christian Winther fra de tre Aar, i hvilke han underviste mig«. Sin Lyst til at lære bevarede hun lige til sine sidste Aar, skøndt hun blev 85. Jeg husker saaledes, at hun en Tid var meget optaget af at læse »Vie de Jésus« af Renan.

Det første Brev er af 2den April 1830. Det siger os, at Christian Winther, ogsaa efter at han har forladt det Müffelmannske Hus og sagt Farvel til sin fem Aars Huslærergerning der, har vedblevet at færdes som Ven og Gæst i Familien og Vennekredsen og der er truffet sammen med Alvilde. Anledningen til Brevet er, at han ved at vise hende altfor stor Opmærksomhed i et Selskab har givet Folk noget at snakke om, hvorfor hun har behandlet ham med paa-faldende Kulde. Bekymret derover har han henvendt sig til hendes Moder og af hende faaet Grunden til Alvildes forandrede Holdning at vide. Han tilskriver hende derfor et rørende angerfuldt Brev, hvori Angsten for at skulle have forspildt hendes Venskab tydeligt giver sig tilkende.

Det næste Brev er fra samme Aar, skrevet til hendes Fødselsdag d. 6te Juli. Han forsøger her at genoptage den gamle fortrolige Tone og omtaler sig, for at berolige hende, som den salig hensøvede Informator, en gammel Kavalier. Han var dengang 34 og hun 20 Aar. I Begyndelsen af Brevet tiltaler han hende »ærede Frøken« og »kære Frøken«, først henimod Slutningen vover han et »kære Aluilde«, — saaledes staver han gerne hendes Navn. — Enhver vil forstaa, at der ikke har været Tale om Kærtegn mellem de to, saaledes som Professor Brix i sin Omtale lader formode. Christian Winther nævner ogsaa i Brevet sin forestaaende Udenlandsrejse, men nærmest som en beklagelig Nødvendighed. — Det har sikkert været ham svært at skilles fra hende saa længe, men deres Forhold er paa den anden Side kommet til et dødt Punkt, som maaske kun en aarelang Adskillelse kan hjælpe dem over. — Tiden skulde imidlertid vise ham, at ogsaa dette Haab havde været forfængeligt.

Saa vender han hjem i Slutningen af 1831 mere end nogensinde opsat paa at vinde hende. Fra 1832 foreligger ikke noget Brev, men vi ved, at han har været en flittig Gæst baade i hendes Sommerhjem i Lyngby og i hendes Vinterhjem i Bredgade. Disse Besøg har rimeligvis overbevist ham om, at hun er lige fast besluttet paa kun at ville være hans gode Ven, thi i Slutningen af Aaret gaar han

i Desperation hen og forlover sig med Frk. Sophie Hansen, et Skridt han straks fortryder. Hvis han har haabet herved at tænde Alvildes Hjerter i Brand, har han taget sørgelig fejl. Alvilde bliver nu ogsaa Sophies gode Ven og vinder hendes fulde Tillid.

Det tredje Brev er af 8de Febr. 1833. Alvilde har, maaske beroliget ved, at Christian Winther nu er en forlovet Mand, og i Ønsket om at bevare deres gamle venskabelige Forhold, sendt ham flere anonyme Smaagaver, som hun selv har lavet, og han takker hende spøgefuldt derfor. »Neckisch aber lieblich« siger han om hende og betegner med disse Ord det Trylleri, som udgik fra hende, og som fængslede ham saa stærkt. Selv i hendes Alderdom kunde man fristes til at betegne hende ved de Ord.

Samme Aar sender han hende til hendes 23aars Fødselsdag det lange Digt »Vandring og Opdagelse«, som viser os den legende, lette Tone, som nu er blevet den herskende mellem dem. Han smiler sin Alvor og Skuffelse bort og kalder endog sin »Flyv, Fugl« et forfløjent Fuglebrev, skrevet paa Skrømt.

En vemodig Tone sniger sig dog ind i Slutningsverset:

»Tavst er nu det Fuglekor,
som i Lyngby-Skoven bor;
fine Perletraaber glide
fra det hvide
Taageflor«.

Om Efteraaret sender han hende Digtet til A. M. Vi finder i Alvildes efterladte Papirer begge Digte, som han har afskrevet og indbundet i et lille grønt Hæfte med Guldsnit.

Det fjerde Brev i Rækken er dateret Øster-Ulslev, 2den Jan. 1834. Muligvis for at faa sin Forlovede lidt paa Afstand har han sendt hende til sin Familie paa Lolland for at lære Husholdning. Han er nu rejst ned at besøge hende, men føler ikke desto mindre Trang til at skrive til Alvilde.

Han bønfaller hende i Brevet om at skrive til ham; det vil være ham en virkelig Sorg, hvis der ikke ligger Brev til ham fra hende, naar han om nogle Dage ankommer til Maribo. Han synes, hendes Kinder var blege, sidst han saa hende, eller maaske var det hans egen Bedrøvelse over hendes Bekymringer, som lod ham se det? Han slutter med at bede hende vedblive at være hans »kære, velsignede, gode, lille Veninde«. Der staar ogsaa i Brevet, at han har været paa Besøg hos A a r e s t r u p og er vendt hjem helt forstumlet af hans dejlige Digte. — »H a n k a n« — »han skriver os andre smaa Poeter sønder og sammen«.

Det ser ud af dette Brev, som om han atter er ifærd med at nærme sig Alvilde paa mere end Venskabsvis, og som om han har lagt Mærke til, at hun lider under dette haabløse Forhold, denne

umulige Situation paa én Gang at være hans forlovedes Ven og attraaet af ham. Derfor hendes »blege Kinder«.

Efter hans Tilbagekomst har hun maaske forsøgt enten personlig eller ved sine nærmeste at gøre ham klart, at hun kun kunde holde af ham som en Ven; det er hende umuligt at træde i erotisk Forhold til nogen Mand.

Samme Efteraar sender han hende i hvert Fald Digtet »Alfens Brud«, hvori han paa den smukkeste og nænsomste Maade søger under digterisk Form at forklare for hende og sig selv, hvorfor det er hende umuligt at tilhøre »en Mand af Støvets Kaste«. Hun tilhører fra sin Barndom Alfernes Verden og er viet til det Kald at vække Digtet i Skjaldens Bryst, men — »elske det maa Du ikke«.

I denne Forklaring finder han en Tid en Trøst for sig selv, og det ser ud, som ogsaa hun har følt sig beroliget og igen tør hengive sig til Glæden ved hans Side. Brevrækken af 1835 aabnes med en Indbydelse til et festligt Bal i Studenterforeningen, hvor hun saa tidt er optraadt som hans kaarne Dame. Han har selv skrevet Indbydelsen, som er stilet »til Alvilde og de øvrige danske Damer, som ville bæere Studenterforeningens Bal med deres Nærvarelse.« Med Indbydelsen følger en Sang, han har skrevet til Damerne: »For Skønheds rige Blomsterflor«. Den er optaget i hans samlede Digte og derfor udeladt i Brevene ligesom de andre Digte, han samtidig har skrevet eller afskrevet til hende.

Medens Glædens Brus endnu en Gang slaar sammen om de to, sidder Sophie Hansen nede paa Lolland, ensom og glemmt. Chr. Winther har sikkert ikke sendt hende en Tanke, og Alvilde har heller ingen Samvittighed følt, thi hun ved jo nu, at han er klar over, at det aldrig kan blive til andet end Venskab mellem de to; at hun ikke nærer nogetsohelst Ønske om at skille ham fra Sophie, men at det tvertimod er hende en Beroligelse at vide, der venter ham en sikker Havn, naar alt dette er forbi.

De følgende tre Breve af samme Aar, de sidste, som foreligger fra ham til hende, viser imidlertid, at han ikke er faldet til Ro. Det ejendommelige ved disse Breve er, at de giver det Udseende af, at Chr. Winther efter selv at have opgivet at kunne vække den »fortryllede Prinsesse« med sine Digte, kalder Aarestrup til Hjælp, idet hvert af disse Breve er ledsaget af en Afskrift af et Aarestrupsk Digt.

Brevet af 8de Aug. begynder i en kølig, forretningsmæssig Tone. Hun behøver ikke at svare ham pr. Brev, det er tidsnok, naar de sees. Han naar næppe i Sommer at komme til Lyngby. Han skal hilse fra Sophie. Den halvgale Doktor skriver dejlige Digte til hende. Saa følger Aarestrups: »Der er en Trolddom paa Din Læbe; og ude i Marginen har Chr. Winther skrevet: »Forresten kan Digtet godt passe anderwärts«.

Brevet af 16de Sept. begynder paa samme Maade kølig formelt: »Min Frøken« — men indsmugler Digtet: »Og Du er lig en Rose rød«. Og saa kommer som et Udbrud af hans indestængte Følelse: »Hvor jeg glædede mig ved at se Dem forleden i Lyngby o. s. v.«. Brevet slutter: »jusqu' à la mort à vous. Chr. W.«.

Disse tre Breve følger hinanden med kun en Maanedes Mellemrum. Det sidste af 14de Okt. indeholder næsten kun Aarestrups Digt »Stævnemødet«, og gør i hele sin Korthed et mærkeligt Indtryk. Forklaringen ligger maaske i Slutningen: »Jeg har jo ikke seet Dem en Evighed! Addio«.

Den Resignation, han har paalagt sig selv i »Alfens Brud«, er tydelig nok ved at briste. I Begyndelsen af 1836 sender han sin Forlovede Digtet »Ravnens Kvide«, som fremtvinger en Opsigelse fra hendes Side.

Maaske har han tænkt derved at forberede en ny Tilnærmelse til Alvilde men har i saa Fald forregnet sig. Der er ikke efterladt os noget hverken mundtligt eller skriftligt derom, vi ved kun at fra det Øjeblik, han igen er en fri Mand, skilles hans og Alvildes Veje. H u n gaar ind til den livslange Jomfrustand, som han selv i »Alfens Brud« havde indviet hende til, og h a n søger bort fra København, ned til sin Familie paa Lolland.

»Jeg har ingen Smerte i min Sjæl,
men jeg har heller ingen Glæde,
jeg føler mig hverken ilde eller vel,
jeg kan hverken le eller græde«.

I 1837 møder han i en Dagvogn en Dame, som »havde en saa frappant Lighed med en Person, med hvem jeg har staaet i et intimt Forhold (legalt), at jeg rystede og bævede som en Asp, da jeg fik Øje paa hende. Hun havde den samme skarpe Forstand, en vis lun Finhed og en Overlegenhed over sine andre Omgivelser, hvilken hun brugte med samme kloge Forsigtighed som hin Dame« — (Nicolaj Bøgh: C h r. W i n t h e r, II., Side 279). Der er ingen Tvivl om, at han med »hin Dame« tænker paa Alvilde M. Hun har forvoldt ham hans Livs største Smærte, men hun er sikkert heller ikke selv gaaet fri. H a n skrev ikke mere til og om A. M. H u n undgik Resten af sit Liv helst at tale om ham. Ligesom ved en stiltiende Overenskomst havde de hver især sat et Segl for deres Læber, og ikke engang da han Aar derefter indviede Julie Werliin til »fra nu til Evighed« at være hans »Hjertes Hjertenskære« brød han Seglet; thi

»jeg svor jo, hverken Du
eller Verden skulde vide,
ved Hvem jeg før og nu
har lidt og maa lide«.

Saadan vilde h a n, saadan vilde h u n have det. Derfor hendes Bekymring, da hun forstod, at Seglet efter hendes Død vilde blive brudt.

Og nu er det altsaa sket, og hun er hundrede Aar efter deres Ungdoms ti Aars Samhøirighed genopstaaet ved hans Side, d e r, hvor Livet ikke tillod hende at staa. Men lad det da blive en Opstandelse i Sandhed og Skønhed, dem begge lige værdig.

Maatte de følgende Breve og disse indledende Ord i samme Grad hidrage dertil*).

Til

Frøken Aluilde.

2. April 1830.

Kjære Aluilde!

Naar jeg ikke tiltroer mig selv mundtligent ret at kunne fremsætte min Mening, saa pleier jeg at forsøge det skriftligt. Jeg har da den Fordeel, som hiint latinske Ordsprog antyder, at Bogstaverne ikke rødme, — og dette maatte jeg i Sandhed selv, hvis jeg Ansigt til Ansigt skulde explicere mig for Dem. Tillad mig derfor at gaae denne Vei.

Da jeg aldeles ikke anede den virkelige Grund, hvorfor De hos W's og C. T.'s med en saa paafaldende Tilbageholdenhed fjernede Dem fra den cordiale Tone, hvortil jeg ellers var vant, saa maatte jeg nærmest formode, at een eller anden Yttring fra mig eller noget i min Opførsel enten havde fornærmet Dem, eller i det mindste med Hensyn til de fremmede Omgivelser havde overskredet den Anstandens Grændselinie, som den gode Tone drager mellem Personer, der ikke ere forbundne ved Slægtskabsbaand. Deres fortræffelige Moder, som Gud velsigne! har nu oplyst mig om den sande Anledning, og jeg nægter ikke, den forbausede mig i høieste Grad; thi jeg synes, hverken at De eller jeg ved vor Opførsel i Virkelighed have givet Stof til hiin Snak.

Dog, hvad man saa end kan sige mod Folks urimelige Sladder, saa føler jeg med Smerte, at Skylden eene og alene er og bliver min, og, jeg indrømmer det, jeg bærer en dobbelt Brøde. — Thi, ikke alene har jeg ved min maaskæe udelikate eller dog uforsigtige Opførsel foraarsaget Dem, kjære Aluilde! Ubehageligheder af hiint Slags, men ogsaa ved den keitede og plumpe Maade, hvorpaa jeg med min sædvanlige Ubehændighed søgte at gjøre min Feil god, efter Deres kjære Moders Udsagn, gjort Dem bedrøvet. — Jeg var det selv. Jeg kan forsikre Dem, det smertede mig usigeligt, at kunne have gjort noget, der enten havde fornærmet Dem eller nedsat mig i Deres Agtelse, thi paa een af disse Maader, syndes mig dengang, maatte hiin, Deres strenge Tilbageholdenhed forklares. Jeg bærer som sagt, altsaa ene Skylden, thi jeg føler meget vel, at De hverken kunde have forholdt Dem anderledes eller bedre. Jeg beder Dem derfor, kjære Aluilde! ret indstændigen at skjænke mig Deres Tilgivelse for hvad Ubehageligt jeg har forvoldt Dem. Jeg haaber, De veed, at jeg holder altfor

*) Brevene er her gengivne med Christian Winthers Stavemaade, som i Prof. Bøghs Gengivelse er moderniseret.

meget af Dem og Deres til forsættigen at kunne gjøre Dem Sorg. Min Hensigt var god, Middelet var slet. Fremtiden skal vise Dem, at jeg for Deres Skyld mere vil tage Hensyn til F o l k s Omdømme, hvilket jeg, som De nok veed for min egen Person agter temmelig ringe. Ingen Opofrelse skulde være mig for stor, naar jeg derved kunde bevare mig Deres Venskab. De maa nu troe mig, om De kan eller vil. De er E n af de faa, hvis Hengivenhed jeg nødigst af alle i Verden vilde forspilde, og saalænge der er Liv og Blod i mig, skal det være mig en Fryd — hvis D e tillader mig det, — at kalde mig Deres hengivneste Ven thi jeg e r det.

Christian Winther.

P. S. Naar Deres Moder har læst disse Linier, saa haaber jeg, De brænder dette Brev.

Sorøe d. 4de Julii 1830.

Jeg veed næsten ikke, om jeg t ø r skrive Dem til, kjære Frøken! men da man jo dog i ethvert Tilfælde t ø r s p ø r g e sig for, saa vover jeg det for denne Gang. Jeg, en gammel Skolemester, skulde ikke have Lov til at holde en kortvillig, skrivtlig Passiar med min fordums Eleve? Jeg kan vel vide, at Folk — De veed jo nok, hvad jeg forstaaer ved dette bornerede, uliberale, forskruede, meddisante Væsen? — vilde svare Nei paa dette Spørgsmaal, men om jeg end selv, smittet ved Omgang med F o l k, deelde nogle af disses Anskuelser, saa vilde dog i dette Tilfælde mit Hjertes Drivt, der med hvert Pulsslag minder mig om min Hengivenhed for Deres fortræffelige Forældre, og, i Sandhed, om nit inderlige Venskab for Dem, gode Aluilde! bringe mig til at glemme ethvert smaaligt, conventionelt Hensyn. Derfor sidder jeg nu ogsaa her i min Søsters Stue i Sorøe, rigtignok ikke uden Angst og Bævelse, men ikke desmindre med en indre hemmelig Glæde over, at jeg, trods min Ængstelse, et Par Minuter kan underholde mig med min ædle, unge Frøken, ligesom jeg havde for Vane om Eftermiddagen, naar vi sad i Vinduet, Deres Fader laae i Sophaen, Deres Moder sad ved Ovnens, og Kaffeens stod paa Bordet og trak af alle Livsens Kræfter. —

Den egentlige Anledning og Forevending, jeg bruger for mit Vovestykke, er, som De vel kan gjette, Deres Fødselsdag, og jeg kunde derfor næsten ogsaa ønske, at De maatte have en Fødselsdag hver Maaned; thi da vilde jeg bruge disse tolv store Fester til Grund for et Maanedsskrift i Breve, der skulde dediceres Dem. Jeg har jo sagt Dem, og jeg gjentager her, det har altid været mig en usigelig Glæde at tale med Dem, og jeg kan forsikre Dem, d e t ikke blot, for, hvad man kalder Moerskabs Skyld alene. E t h v e r t Menneske er at betragte som en interessant Bog, man ikke ofte nok kan læse, naar man kuns forstaaer den, og hvor meget mere interessant maa det da ikke være, at iagttage dens Character, man kjender saa nøie, som jeg troer at kjende Dem. Deres sunde Dom om saa mange Ting, Deres snorrige Drillerier, Deres Foragt for al Affectation og Spidsborgerlighed, Deres egen Naturlighed og Originalitet have ofte bragt mig i Henrykkelse. Tro nu ikke, at jeg tilegner mig nogen Part heri, fordi Hændelsen gjorde mig saa lykkelig, at jeg fik en liden Andeel i Deres Forstands Udvikling; — sligt tillæres ikke — men tænk heller ikke, at det er tomme Complimentfraser. De veed ret vel — hvis De

vil vide, det — at hvad jeg her siger, er ærligt ment. Gamle Kavalierer, som jeg og mine Lige, lægge sig gjerne efter at reflectere over Alt, hvad de see og høre, — jeg har nu med min Reflexion over Dem faaet hiint fordelagtige Facit ud. Dog — hvis det ikke var i Anledning af Deres Fødselsdag, at dette Brev er blevet til, saa skulde jeg ogsaa vise Dem, at jeg med Hensyn til Dem heller ikke har været blind for enkelte smaae, smaae, smaae Ujævnheder, og ved denne Oprigtighed tillige end mere bevise Dem, at det Ovenanførte var min sande Hjertens Mening; — men Sligt tager sig deels ikke godt ud i et Gratulationsbrev, som dette, deels smager det altfor meget af Hr. Informatoren, der nu er salig hensovet. S a l i g siger jeg med Sandhed; thi det vil altid være mig en Salighed at tænke paa den lykkelige Tid, da jeg har dette Navn i Deres Forældres Huus og Deres Venners Kreds. Hvis nu alt dette ikke har været Dem altfor ubehageligt at høre, saa vil De kjende mit sande Sindelag mod Dem og selv kunne slutte Dem til de tusind Velsignelser og gode Ønsker, som jeg gjerne vilde sende Dem. Men jeg gjør det ikke; thi alle de Ord og Talemaader, hvormed de almindelige Mennesker udtrykke sligt, synes mig forslidte og langt fra gode nok til at skrives paa dette Papir til Dem. At jeg ikke endnu har skrevet til Deres Forældre bør ikke undre Dem. Facta, Begivenheder, som kunde more dem, har jeg endnu ikke at fortælle, og Følelserne af Taknemmelighed og Agtelse og Hengivenhed, jeg af fuldt Hjerte yder dem, og som længe har beskjæftiget mig, og længe vil beskjæftige mig, tør jeg ikke, af Frygt for at trætte dem dermed, i Ord udtrykke, gid det maatte forundes mig i Gjerningen at lægge dem for Dagen. I August Maaned reiser jeg nok ud af Landet; — jeg føler i Grunden liden Lyst dertil, men min Fader raader mig stærkt dertil, og jeg indseer selv, at jeg maaske engang i Tiden vilde komme til at fortryde en saadan Forsømmelse af den givne Leilighed. Med næste Post, som afgaaer efter min Ankomst til Kjøbelev, vil jeg tage mig den Frihed at skrive Deres Fader og Moder til. Jeg haaber at finde Brev i Kjøbeløv fra Hother, hvori jeg vil faa forønskede Efterretninger om Peter og Emils Fremgang og Opførsel i Skolen. Jeg beder Dem, kjære Aluiddel at bringe Deres Forældre, Søster, Svoger, Brødre og ganske Familie min venskabeligste Hilsen.

Deres hengivne

Christian Winther.

Til S. T.

Frøken Aluilde Müffelmann.

Bredgade Nr. 175.

8de Febr. 1833.

Kjære Aluiddel

I nogle Aar har jeg i min Nærhed bemærket et hemmelighedsfuldt Væsen, et Slags elskværdig lille Alf »neckisch aber lieblich«, som — uden at jeg kan opdage, hvorledes? — sender mig snart smukke, bronzerede Blækhorn, snart vidunderlige Skriverpenne, formodentligen røvede af Svingfjedrene paa een eller anden fabelagtig Fugl i Dschinnistan, snart nydelige, broderede Læsepulte, hvor smukke, brogede Blomster spire frem mellem de tørre Bøger, — noget, som er meget sjældent hertillands! — Overalt, hvor jeg færdedes, paa Hav, til Lands, i Dal, paa Fjeld, i Syd, i Nord, i Kirker, Klostere og Templer,

i Huler og paa Snetoppe, forlod den mig ikke, — i det mindste ikke i Erindringen.

Vilde De maaske give mig et godt Raad, hvorledes jeg skulde kunde faae dette lille liflige Væsen at see Ansigt til Ansigt?

Jeg har jo rigtignok i Phantasien dannet mig et Billede af Samme, og — underligt nok! — det ligner altid paa et Haar — De m! Indtil De altsaa ved Deres skarpsindige Kløgt udriver mig af denne Indbildning, — der forresten er mig meget kjær, — maa De, kjære Aluilde! sandeligen baade bære det hemmelighedsfulde Væsens elskværdige Skyld og Brøde, og min varmeste Taknemlighed.

Deres hengivneste

Christian Winther.

Øster-Usløv d. 2den Jan. 1834.

Hvad skal jeg vel kunne tilskrive min elskværdige, unge Veninde andet, end hvad jeg altid og ideligen gad forsikre hende om, og give hende Beviser paa? at jeg er saa inderlig lykkelig ved Deres Venskab, at jeg stadig og trofast tænker paa Dem, og at det vilde være mig en uhyre Sorg, hvis De nogentid berøvede mig den Deres venlige Godhed og det Venskab, hvormed De saa usigeligt glæder mig, og hvoraf jeg er stolt. Men jeg kan ogsaa dette med Rette; og jeg skal gjøre mig al mulig, tænkelig Flid for at bevare dette kjære Klenodie. — Min Reisebeskrivelse er meget kort, kold og tør. Kl. 5 reisde jeg fra Kbhvn.; da jeg Kl. 10 ½ reisde fra Kjøge, havde der begyndt en Storm, som om Himmel og Jord skulde forgaae, og Kassen, hvori jeg som en indesluttet Løve eller Abe sad, var efter Kudskens Paa-stand et Par Gange ved at blæse om. — Jeg maa troe, at jeg har Organ for det characteristiske hos Mnskr., hvis der gives noget sadt, hvilket De vil kunne sige mig, thi jeg erindrer nok, at De engang studerede Phrenologien ret ivrigt. Da jeg nemlig i Rønnede Kroe paa Sophaen tog lidt Hvile, medens Hestene forede i Stalden, indtraadte en ankommen Reisende, og af dennes Maade at gaae, aftage sin Kappe, Reisestøvler etc.; stampe i Gulvet, tage Tobak, nyse, rømme sig, tale til Pigen etc. sluttede jeg — skjøndt aldeles i Søvn — at det maatte være en Lieutenant; og see! da jeg aabnede mine Øjnes Vindvesskaader, stod gandske rigtigt et Exemplar for mig. Men Herregud, hvad kan sliG Menneskekundskab vel hjelpe til? Det er ikke alle Folk, som tage Tobak og tale uartigt med Kjelderpigernel — Sundby paa Lolland skulde have været den sidste Station før min Ankomst til Sophie; men da det var silde og mørkt, saa nægtede Postkarlen næsten rent ud at kjøre den didhen førende Vei, da den endog om Dagen var næsten ufremkommelig; den gaer nemlig gjennem det lave Lollands laveste Deel, gjennem Moser og Skove, der strække sig ned mod Stranden, og paa somme Steder fordem nok have været Havbund. Han foretrak for de samme Penge — at kjøre mig den længere Vei til Maribo, hvorhen jeg da lod mig føre, og traf der min fortreffelige Fader i ret taaleligt Velgaaende. Næste Dag gik Touren da til S., hvem jeg traf rask og »guter Dinge«. Hun stod her nys og bad mig hilse Dem og Deres Moder saamange Gange, som der kan rummes i et Brev. Jeg fandt hende til min store Glæde saa aldeles i de i min Familie og i Huusvæsenet, hvortil hun efter hendes eget

og min Søsters Sigende har baade Lyst og Haandelav. Alle Folk, baade Børn og Tjenestefolk holde meget af hende, og det kan heller ikke godt være andet. — Et Par Dage efter min Ankomst hertil var min Svogers yngste Datter i Kirke. Dr. Aarestrups Kone, hvis Navn i Forbindelse med hendes Mands (Caroline Emilie) Barnet fik, holdt hende over Daaben, S. holdt Huen, og jeg tilligemed nogle Dem Ubekjendte vare Faddere. — I Sommer stod S. Fadder til Dr. Aarestrups yngste Datter. — I Gaar havde Dr. A. indbudt os til Middag Kl. 4. Vi vare kun sex Personer samlede, thi saaledes ynder h a n det ligesom jeg. Jeg kan ikke sige Dem, hvor herligt jeg morede mig! Det var et n y d e l i g t lille Diner paa fem Retter; udsøgt Druesaft, petit Bourgogne, Madeira, Champagne, og efter Bordet sad min Svoger og jeg i Doctorens siirlige lille Studerekammer, hvor han, den prægtige Mand, forelæste os en M æ n g d e saa fortræffelige, originale, kraftige, characteristiske, snorrige og alvorlige, dybt tænkte og lette poetiske Productioner, at jeg i 2—3 Timer sad og hørte derpaa som en Billedstøtte. H a n k a n ! som Dr. Voss siger, H a n k a n ! Han skriver os andre smaa Poeter rent sønder og sammen.

At jeg af al Magt trængde ind paa ham med Overtalelser og Bønner, dog endeligt at lade Andre nyde Godt af denne Skat, som nu dog ligger næsten begravet, følger af sig selv. H a n t v i v l e r , — og hvem maa ikke det? — men Ingen dog med mindre Grund end han. Min Svoger, som kjender ham nøie sagde mig, dog, at en Andens fordeelagtigen yttrede Mening nok maaske kunde virke paa ham i denne Henseende, poussere hans Villie lidt. — I Mangel af andet fik jeg saa det sidste Løfte af ham om en Avskrivt af nogle af hans Romanzer, hvilke jeg, tilligemed et langt til S. skrevet Digt, skal have den Glæde at forelæse Dem og Deres velsignede Mamal — Da jeg reiste hjem om Aftenen, var jeg ligesom ør og fuld af Glæde over alt det virkelige høist Udmærkede, jeg havde hørt.

For Veirets Skyld have vi forresten indskrænket vore Passe-temps inden for vore egne Døre, hvilket — som De veed — er mig det kjæreste. Vi have passiaret, jeg har forelæst »Hverdagshistorier«, man har slagtet Sviin, bagt en Uendelighed af Franskrød, gaaet lidt i Kirke, tyssset paa den velsignede Flok uregjerlige Unger etc. — et voila tout! — I Morgen er vi indbudne til Kammerherre Wichfeldts paa Engestofte; og paa Mandag forlader jeg Øster-Usløv for at tilbringe nogen Tid i M a r i b o e , L o l l a n d , hvorfra jeg vil drage directe tilbage til No 61 i Compagnistræde. —

Er det nu virkeligen Deres Alvor, min fortræffeligste Aluiddel at De vil skrive til mig, gjøre mig saa lykkelig; saa beder jeg Dem — jeg tør jo nok? — lad det ikke vare for længe efter dettes Modtagelse; De adresserer da til mig i M a r i b o e , L o l l a n d . Jeg glæder mig ikke lidt til dette Brev, maa jeg sige Dem, og De gjør mig en virkelig Sorg, hvis det udebliver! — Vær nu stærk og rask og glad, og lad ikke Livets smaa M o d b y d e l i g h e d e r , som dog aldrig kunne mangle, gjøre for stærkt Indtryk paa Dem, og blege Deres Kinder, saaledes som sidst, jeg saa Dem — det forekom mig i det mindste saaledes! Eller maaskee var det m i n B e d r ø v e l s e over Deres Bekymringer, der lod mig see noget, der ikke var? — Tag nu til Takke med dette forvirrede Brev, der ovenikjøbet er saa slet skrevet, at jeg frygter for, det vil koste Dem Møie at dechiffere det; her er saa koldt, uagtet det brænder lystigt i Ovnen, at jeg knap kan holde paa Pennen; saaledes med disse stakkels Præstegaarde! — Nu lev vel. Tusind

Hilsener til Deres Fader, Moder, Søster og Brødre, og bliv ved, kjære Aluilde! bliv ved at være mig en kjær, en velsignet, god lille Veninde, som jeg til Bestandighed skal være Deres trofaste, hengivne

Ven

Christian Winther.

Marts 1835.

Til Aluilde

og de øvrige danske Damer, som — uden at regrettene Mangelen af Kammerjunkere, Officerer, holstenske Kontorister & & & — ville bære Studenterforeningens Bal med deres Nærværelse.

»For Skjønheds rige Blomsterflor — — —
— — — — — — — — —«

Til S. T.

Frøken Aluilde Müffelmann.
Charlottendal

pr.
Slagelse.

Ny Kongensgade No. 225

d. 8de Aug. 1835.

Det vil sagtens undre Dem, min kiære Veninde, at modtage Brev fra mig der, hvor De nu opholder Dem; men jeg har en lille Bøn til Dem, et Ærinde at udrette, som helst el. alene d e r kan udføres. — »Man fortæller — ret som et moderne Folkesagn —« at der i Aaret 1807, i en Skov paa Charlottendals Gods eller i Nærheden deraf levede nogle fattige Folk saa aldeles isolerede og udelukkede fra Samqvem med andre Mennesker, at de først efter Byens Brand og Englændernes Bortfart erfarede den Ulykke, der havde rammet Landet«. Denne Anecdote har altid havt noget meget tiltalende for mig, og jeg har begyndt et Digt, hvori denne Begivenhed just er Hovedmotivet. Nu er min tjenstlige Bøn og Begjæring til Dem, der — lidt efter lidt — dog har vundet l i d t Interesse og Kjærlighed for mine aandelige Børn, at De paa en forsigtig Maade vil skaffe Dem — og mig — Underretning om denne Sag. Noget sandt maa der sagtens ligge til Grund, og skjøndt det jo til mit Brug kunde være ligegyldigt om sandt eller ikke, vilde det dog baade interessere mig at faae nøiere Underretning desangaaende, og maaskee forsyne mig med eet eller andet nyt Træk. Den ovenomtalte Forsigtighed, mener jeg, skulde blot bestaae i ikke at nævne mit Navn, eller i det Hele taget ikke røbe Hensigten af Deres Spørgsmaal. — Skjøndt enhver Linie fra Deres velsignede Haand er mig usigelig kjær, saa maa jeg dog bemærke — for at De ikke skal kalde mig ubeskednen, importun, — at jeg med Taalmodighed vil vente Resultatet af Deres Undersøgelser til Deres Tilbagekomst her til Byen; jeg haaber da at se Dem hos Deres Svoger, hvem jeg i Gaar gav en dygtig Portion Skjænd i Deres Faders Overværelse; fordi han ikke havde averteret mig om Deres Nærværelse her i Byen.

Fra Sophie har jeg bestandig Hilsener til Dem, hun er rask og ved godt Lune og Mod. Dr. A. skriver deilige Digte til hende. Om en Maanedts Tid flytter hun med min Svoger til Sjælland mellem Holbech og Kallundborg. Frøken M. Storm, om hvem jeg saa ofte har fortalt Dem, er i denne Tid blevet forlovet med en ung theol. Candidat, Møller. — Rosenkilde er — jeg troer af Fortvivelse — tiltraadt en Fodtuur til Møen. Jeg fulgte den gamle Seladon paa Vei, og tog en meget rørende Afsked med ham midt paa Landeveien. — At komme til Lyngby i Sommer lykkes mig vel ikke; jeg forsikkrer Dem, at jeg, lænket til Skriverpulten fra Kl. 7—8 til 2—3 dog næppe er blevet færdig med mit sædvanlige og nødvendige Dagsarbejde.

At ønske Dem Moerskab og Velvære, hvor De nu er, maa vel være overflødig, men jeg vil bede Dem, hvor De saa færdes, bestandigen at bevare Deres Venskab for

Deres hengivneste

Christian Winther.

(Afskrift) »Der er en Troldom paa Din Læbe,

Der er en Afgrund i Dit Blik.

o. s. v. — — — —«

Emil Aarestrup.

Er Doctoren ikke halvgal? Paa dette Digt havde han af Robert Burns sat følgende Motto: »We part — but by these precious drops, that fill thy lovely eyes, No other light shall guide my steps, till thy bright beams arise«. — Det var noget stærkt! Forresten kan Digtet meget godt passe anderwärts! Addio!

Til S. T.

Frøken A. Müffelmann.

Lyngby.

Hermed en Pakke Bøger.

Kbhvn. d. 16 Sptbr. 1835.

Jeg sender Dem herved, m i n Frøken! to Bøger af Reitzels Læseselskab, som altsaa maae være her paa Tirsdag i det Seneste Kl. 11; — endvidere følger en P e n e l o p e, som tilhører Urtekræmmer Petersens Kone, og som De kan beholde i Lyngby til paa Tirsdag om 8 Dage. — Jeg kjender personlig den ene af de Kunstnere, som have leveret Billeder til denne Bog, nemlig Thoermer, en lille pukkelrygget Tydsker med et Par spidse Katteskjæg, som jeg — til min Ven Bødchers store Fornøielse — lignede med en Hofnar fra Middelalderen; thi saaledes og ikke anderledes maae de have seet ud! — Welhaven saae De da, men — til al god Lykke — kun forbigaaende, thi jeg kan forsikre Dem, uagtet al hans mindre graciøse Nonchalance — er han, jo oftere man seer ham et overmaade smukt Exemplar af et Mandfolk; og — man kunde jo aldrig vide — (med et saa let fængeligt — varmt Hjerte,) — hvad der muligen kunde skee! —

En Broder til den gale, tydsk-danske Poet Charles Petit, som er her i Byen, og hedder E m i l, har sendt m i g ulykkelige Stakkel en Paquet Vers med et ydmygeligt Brev og udbedet sig en Dom, en Mening! De veed, hvor pinefuldt et saadant Hverv er mig! — Dr. Aarestrup er i denne Tid her; jeg havde troet, at han var paa Veien til det

Sted, hvor S. nu opholder sig; men han har — desværre — ikke Tid til denne divergerende Reise. Han er r a s e n d e etc. — Det sidste Digt, han sendte Sophie, staaer her:

»O! Du er liig en Rose rød,
o. s. v. — — — — —«

Det skal være af Skotteren R o b e r t B u r n s; men jeg har forgjæves søgt Originalen i B.'s samlede Værker. — Han har ikke nævnt Sophies Navn for mig; og da Hertz af en Hændelse, i al Uskyldighed taledede om hende, blussede hans Ansigt som en Bagerovn ved Morgenstunden, — og jeg loe! — O diol! hvor det er pudseerligt at »beobachte« Folk saaledes i de inderste Kroge. — Hvor jeg glædede mig ved at see Dem forleden i Lyngby! Hvor jeg saae paa Dem! Hvor jeg lige til nu har haft Trøst og Husvalelse deraf! — Men — det er ogsaa ret ærgerligt — sligt lægger De ikke engang Mærke til, men gaaer Deres velsignede, rolige Gang gennem Livet! — ak! ak! — Lorck har spillet en Composition for mig, bestemt til at synges paa Charlotte Hvidts Fødselsdag; Ordene ere af Andr. Buntsen, — og saavidt jeg kunde forstaae, faaer nok min Frøken en Stemme deri; — maaskee er De der allerede? —

Undskyld mig nu, at mit Brev er blevet saa langt; — jeg kan ikke lade være, uagtet jeg af Deres totale, dødelige Taushed maatte kunde gjøre den Slutning, at jeg ikke m a a. Hvad? — Jusqu' à la mort à vous.

Christian W.

S. T.

Frøken Aluilde Müffelmann.

Lyngby.

14 Octbr. 1835.

Kjære Aluilde!

Uagtet jeg veed, at Kbhvn. snart er saa lykkelig at indslutte Dem inden sine Mure, saa kan jeg ikke bare mig for at sende Dem følgende Digt af Aarestrup.

(Afskrift)

S t æ v n e m ø d e t.
»Højstærede, forlad mig!
Nu har jeg ingen Stunder;
o. s. v. — — — — —«

C. W.

See, det var nu det! — Jeg glæder mig nu til at see min Frue og min Frøken ude i den stille Bredgade, hvor jeg skal give mig den Dristighed at besøge Dem, saasnart Deres Ankomst forlyder. — Jeg har jo ikke seet Dem i en Evighed!

Addio!

Deres hengivne

Christian Winther.

Hermed slutter de af Alvilde Müffelmann efterladte Digte og Breve fra Christian Winther. Dette er alt, hvad der af skriftligt — foruden Digtene til og om Alvilde i hans samlede Digte — foreligger til Bedømmelse af Forholdet mellem ham, den m e g e t elskende, og hende, som aldrig lærte den Kunst at elske, men til Gengæld heller ikke den: at g l e m m e. De gulnede og mørnede Papirer med Christian Winthers afblegede Haandskrift, som fandtes i hendes Gemmer, da hun var død, disse Blade af en Digters Kærlighedsbog, som hun, mig bevidst, aldrig har vist til nogen, er os et Vidnesbyrd om, at havde hun i unge Dage ikke andet end sit Venskab at byde ham, saa var det et Venskab for Livet.

Jeg lærte hende at kende i hendes tyve sidste Aar, hvor hun var vendt tilbage til Lyngby sammen med en ugift Broder, med hvem hun havde levet en Menneskealder ovre paa Gram Gaard i Sønderjylland, og d e r oplevet 64, Kampen, Nederlaget og de første Aar af Fremmedherredømmet.

Der gaar Frasnagn endnu om hendes heltmodige Færd derovre baade under og efter Krigen; — der gaar Frasnagn endnu i Lyngby om hendes stærke og ejendommelige Personlighed, som hverken Sygdom eller Alderdom mægtede at kue, og alle disse Frasnagn fik et samlet Udtryk i d e Ord som ved hendes Baare, Dr. phil. Holger Rørdam udtalte:

»Hun hørte til de ædles Æt her i Landet«.